

CIVIL
proces
sen

gad

Bernhard
Gomard

Indholdsfortegnelse

Afsnit I. Civilprocessens emnekreds og grundprincipper 23

Kap.1 Civilprocessen som juridisk disciplin 23

1.1. Processuel og materiel ret 23

1.2. Civilproces og anden procesret 27

1.3. Civilprocessens grundprincipper 28

Kap.2 Domstolenes (den dømmende magts) statsretlige stilling 32

2.1. Domstolenes forhold til lovgivningsmagten 32

2.2. Domstolenes forhold til forvaltningen 34

2.2.1. Begrebet domstole 34

2.2.2. Materiel afgrænsning af dømmende myndighed 36

2.3. Domstolskontrol med forvaltningen 37

2.4. Domstolenes opgaver uden for den egentlige retspleje 43

Kap.3 Civilprocessens lovgrundlag 48

3.1. Retsplejeloven 48

3.2. Intertemporal procesret 51

3.3. Retsafgiftsloven 51

3.4. Færøerne og Grønland 54

3.5. Litteratur 55

Afsnit II. Sagsbehandlingen i 1. instans 57

Kap.4 Almindelig orientering om sagsbehandlingen 57

4.1. Fremstillingens plan 57

4.2. Påstande, anbringender og beviser 57

4.3. Forberedelse og domsforhandling 59

Kap.5 Sagens forberedelse ved udtagelse af stævning 62

5.1. Sagens forberedelse 62

5.2. Sagens anlæg 64

5.3. Tingfæstning 68

	5.4. Inkamination og deduktion 69
	5.5. Stævningens indhold og forkyndelse 70
	5.5.1. Stævningens indhold og bilag 70
	5.5.2. Forkyndelse 73
	5.5.3. Stævnevarsel 75
Kap.6	Sagens videre forberedelse 77
	6.1. Forskelle mellem underrets- og landsretssager 77
	6.2. Forberedelsen af underretssager 79
	6.3. Forberedelsen af landsretssager 80
	6.4. Udsættelse 85
Kap.7	Domsforhandling 86
	7.1. Almindelig orientering 86
	7.2. Hovedforhandlingen 89
	7.3. Reassumption 90
Kap.8	Inddragelse af nyt processtof i sagen. Koncentrationsmaksimen 91
	8.1. Problemstillingen 91
	8.2. Retsplejelovens præklusionsregler 94
	8.3. Norsk og svensk ret 97
	8.4. Hovedsynspunkter 98
	8.5. Præklusionen i retspraksis 102
Kap.9	Udeblivelse 104
	9.1. Almindelig orientering. Fremstillingens plan 104
	9.2. Begrebet »udeblivelse« i Retsplejelovens forstand 106
	9.3. Dispositive sager 109
	9.3.1. Udeblivelse inden påstandene er nedlagt 109
	9.3.2. Udeblivelse i tiden mellem parternes nedlæggelse af deres påstande og domsforhandlingens begyndelse 116
	9.3.3. Udeblivelse ved domsforhandling 120
	9.4. Indispositive sager 122
	9.5. Appel og genoptagelse 124
	9.5.1. Appel 124
	9.5.2. Genoptagelse efter utilregnelig udeblivelse 125
	9.5.3. Genoptagelse efter omgående begæring 128
	9.5.4. Genoptagelse efter ankerettens bestemmelse 129
	9.5.5. Genoptagelse i faderskabssager 131
Kap.10	Sagens ophævelse 131

10.1. Begrebet ophævelse af sagen 131
10.2. Hvornår kan sagen ophæves 131
10.3. Sagsomkostninger, rettergangsbøder, fristafbrydelse 132

Afsnit III. Parterne og proceskravet 134

Kap.11	Parter, partshabilitet og procesfuldmagt 134
	11.1. Begrebet en part (procespart) 134
	11.2. Partshabilitet 137
	11.2.1. Begrebet 137
	11.2.2. Fysiske personer 138
	11.2.3. Juridiske personer 138
	11.3. Proceshabilitet 140
	11.4. Udlændinges stilling i processen 147
	11.5. Procesfuldmagt (rettergangsfuldmagt) 149
	11.5.1. Almindelig orientering 149
	11.5.2. Stiftelse og ophør 150
	11.5.3. Indhold 150
	11.5.4. Partens stilling 153
	11.5.5. Substitution 153
	11.5.6. Beviset for procesfuldmagten 154
Kap.12	Formalitet og realitet 154
	12.1. Begrebsbestemmelser 154
	12.2. Sondringens betydning 157
Kap.13	Proceskravets formål 167
	13.1. Retsbeskyttede procesformål 167
	13.2. Privat håndhævelse af den offentligretlige reguleringslovgivning 171
Kap.14	Fuldbyrdelsessøgsmål og anerkendelsessøgsmål 175
	14.1. Begreberne fuldbyrdelsesdom og anerkendelsesdom, konstatende dom og konstitutiv dom (statusdom) 175
	14.2. Betingelserne for fuldbyrdelsesdom 180
	14.3. Betingelserne for anerkendelsesdom 184
	14.3.1. Generel orientering 184
	14.3.2. Betingelser for realitetsbehandling 185
	14.3.2.1. Retsuvished 185

	14.3.2.2. En konkret situation 186
	14.3.2.3. Aktualitet 187
P	14.3.2.4. Spørgsmål af interesse for sag mod 3. mand 190
20	14.3.2.5. Sikring af borgerlige rettigheder 191
	14.3.2.6. Forståelsen af den offentligretlige regulerings lovgivning 192
	14.3.3. Virkninger af, at betingelserne for anerkendelsessøgsmål ikke er til stede 193
	14.3.4. Begrebet »retlig interesse« 193
H	14.4. Isoleret bevisoptagelse 195
G	Kap.15 Objektiv kumulation 201
	15.1. Definitioner og anvendelse af instituttet objektiv kumulation 201
	15.2. Oprindelig objektiv kumulation 205
	15.3. Efterfølgende objektiv kumulation 208
	15.4. Modkrav 209
	Kap.16 Subjektiv kumulation 216
	16.1. Definition og anvendelse af instituttet subjektiv kumulation 216
	16.2. Oprindelig subjektiv kumulation 217
	16.2.1. Betingelserne for kumulation 217
	16.2.1.1. Reglerne i §§ 249 og 250 217
	16.2.1.2. Kompetence 218
	16.2.1.3. Konneksitet 219
	16.2.2. Virkningerne af kumulationen 221
	16.3. Adcitation 222
	16.3.1. Adcitation fra sagsøgeren 222
	16.3.2. Adcitation fra sagsøgte 223
	16.4. Hovedintervention 224
	16.4.1. Definition og anvendelse af instituttet hovedintervention 224
	16.4.2. Betingelserne for hovedintervention 224
	16.4.3. Fremgangsmåde og virkninger 226
	16.5. Biintervention og procesunderretning (litis denuntiatio) 227
	16.5.1. Biintervention 227
	16.5.1.1. Betingelser 227
	16.5.1.2. Fremgangsmåden ved og virkningerne af biintervention 230

	16.5.2. Procesunderretning (litis denuntiatio) 231
	16.6. Særregler 233
	Kap.17 Nødvendigt procesfællesskab 234
	Kap.18 Succession 236
	18.1. Terminologi 236
	18.2. Succession på sagsøgerens side 237
	18.2.1. Dødsboer 237
	18.2.2. Konkursboer 238
	18.2.3. Singulær succession 238
	18.3. Succession på sagsøgte side 240
	18.4. Gennemførelsen af successionen 242
	Afsnit IV. Almindelige regler om sagsbehandlingen 243
	Kap.19 Mundtlighed 243
	19.1. Fællesgrundsætninger for al judiciel sagsbehandling 243
	19.2. Mundtligt behandlede sager 243
	19.3. Skriftligt behandlede sager 249
	19.3.1. Første instanssager 249
	19.3.1.1. Fuldstændig skriftlig behandling 249
	19.3.1.2. Særskilt behandling af formalitetspørgsmål 250
	19.3.2. Appelsager 251
	Kap.20 Offentlighed 251
	20.1. Hovedreglen om retsplejens offentlighed 251
	20.2. Adgangen til offentlige retsmøder 253
	20.3. Lukkede retsmøder 254
	20.4. Afgørelse om dørlukning 256
	20.5. Adgangen til lukkede retsmøder 256
	20.6. Referat af retsmøder 256
	Kap.21 Grundlaget for rettens afgørelse og dets tilvejebringelse. Forhandlingsmaksimen 259
	21.1. Forhandlingsprincippet 259
	21.1.1. Grundbestemmelserne om parternes autonomi 259
	21.1.2. Rettens materielle procesledelse 263
	21.1.3. Forhandlingsprincippet og dispositionsfrihed 267
	21.1.4. Forhandlingsprincippet og kontradiktion 269

- 21.2. Påstande 271
- 21.3. Anbringender 273
- 21.4. Beviser 276
- 21.4.1. Forhandlingsprincippet 276
- 21.4.2. Partsafhøring og udspørgning af parterne 276
- 21.4.3. Vidner 279
- 21.4.4. Syn og skøn 280
- 21.4.5. Notoriske kendsgerninger 282
- 21.5. Retsregler 282
- 21.5.1. Erkendelse af retssystemets indhold og formulering af anbringender 282
- 21.5.2. Kutymer og standarder 285
- 21.5.3. »Sidespørgsmål« 287
- 21.5.4. Fremmed ret 288
- Kap.22 Parternes aftaler om sagens genstand og om procesførelsen. Dispositionsmaximen 293
- 22.1. Dispositionsmaximen 293
- 22.1.1. Deklaratoriske procesregler 293
- 22.1.2. Dispositionsadgang for én part 294
- 22.2. Aftaler om sagens genstand 295
- 22.3. Aftaler om procesførelsen 295
- Kap.23 Retsforlig 298
- Kap.24 Bevisførelse. Bevisafgørelse 304
- 24.1. Genstanden for bevisførelse og bevisafgørelse 304
- 24.2. Bevisafgørelsens elementer: bevisvurdering og beviskrav 309
- 24.2.1. Bevisets vægt 309
- 24.2.2. Beviskravet 313
- Kap.25 Beviskravet i forskellige situationer 316
- 25.1. Begreberne beviskrav, objektiv og subjektiv bevisbyrde, bevisførelsesbyrde 316
- 25.2. Oplysningspligt 320
- 25.3. Almene synspunkter på reglerne om beviskravet (bevisbyrdefordelingen) 322
- 25.4. Lovfæstede specielle beviskravsregler 324
- 25.5. Beviskravsregler uden særlig lovhjemmel 326
- Kap.26 Umiddelbar og middelbar bevisførelse 331

- 26.1. Bevisumiddelbarhedens fordele og ulemper 331
- 26.2. Bevisførelsen i 1.instans-sager 332
- 26.3. Bevisførelsen i ankesager 333
- Kap.27 Partsforklaringer 334
- Kap.28 Vidneforklaringer 336
- 28.1. Begrebet et vidne 336
- 28.2. Vidnepligten 337
- 28.3. Vidneudelukkelse 339
- 28.4. Vidnefritagelse 344
- 28.5. Fællesregler for vidneudelukkelse og vidnefritagelse 347
- 28.6. Fremgangsmåden ved vidneførsel 348
- 28.7. Vidnetvang. Sanktioner 349
- Kap.29 Bevisdokumenter 350
- 29.1. Begrebet et bevisdokument 350
- 29.2. Dokumenters bevisværdi 351
- 29.2.1. Ægthed 351
- 29.2.2. Rigtighed 352
- 29.3. Fremlæggelse af dokumenter. Editionspligt 352
- 29.3.1. Egne dokumenter 352
- 29.3.2. Modpartens editionspligt 354
- 29.3.3. Trediemands editionspligt 356
- 29.3.4. Almindeligt tilgængelige dokumenter 357
- Kap.30 Syn og skøn og anden sagkyndig bistand 359
- 30.1. Sagkyndiges medvirken i processen 359
- 30.2. Retsplejelovens regler om syn og skøn 362
- 30.3. Nyt syn og skøn 366
- Afsnit V. Retsafgørelsen 368
- Kap.31 Retsafgørelsens form, indhold og afsigelse 368
- 31.1. Form 368
- 31.1.1. Brugen af domsform 368
- 31.1.2. Del- og mellemafgørelser 369
- 31.1.3. Særskilt afgørelse af formaliteten 372
- 31.1.4. Kendelse eller beslutning 372
- 31.2. Indhold 373

- 31.2.1. Konklusionen 373
- 31.2.2. Præmisserne 375
- 31.3. Afsigelse 380
- Kap.32 Votering og afstemning i kollegiale retter 381
 - 32.1. Rådslagning og votering 381
 - 32.2. Afstemning 382
- Kap.33 Sagsomkostninger. Fri proces. Processtraffe 387
 - 33.1. Sagsomkostninger 387
 - 33.2. Fri proces 392
 - 33.2.1. Fri proces til ubemidlede 392
 - 33.2.2. Beneficium processus gratuiti 394
 - 33.2.3. Fri proces efter rettens bestemmelse 394
 - 33.2.4. Klage- og ankenævns sager 395
 - 33.3. Retshjælp for ubemidlede 395
 - 33.4. Retshjælpsforsikring 396
 - 33.5. Processtraffe 397
 - 33.5.1. Rettergangsbøder 397
 - 33.5.2. Rettergangspoliti 398

Afsnit VI. Prøvelse af retsafgørelser (retsmidler). Retskraft 399

- Kap.34 Almindelig orientering om prøvelse af retsafgørelser 399
 - 34.1. Appel, genoptagelse, omgørelse og berigtigelse 399
 - 34.1.1. Appel. Toinstanssystemet 399
 - 34.1.2. Genoptagelse 401
 - 34.1.3. Omgørelse 401
 - 34.1.4. Rettelse 401
 - 34.2. Anke og kære 402
 - 34.3. Appelrettens prøvelsesadgang 404
- Kap.35 Fællesregler for anke 405
 - 35.1. Oversigt og statistik 405
 - 35.2. Ankebeføjelse 405
 - 35.3. Ankeafkald 408
 - 35.4. Ændringer i sagsgenstanden 412
 - 35.4.1. Begrænsning af ankesagen 412
 - 35.4.2. Udvidelse af ankesagen 412

- 35.4.3. Kumulation i ankesager 414
- 35.5. Afgørelsen i ankesagen 414
 - 35.5.1. Påstandene 414
 - 35.5.2. Dommen 415
 - 35.5.3. Konstitutive dommes virkninger 418
 - 35.5.4. Dommens tilbagevirkende kraft 419
- 35.6. Ankens og ankemulighedens betydning for dommens virkninger 419
 - 35.6.1. Retskraft 419
 - 35.6.2. Fuldbyrdelsesdommens eksigibilitet 420
- Kap.36 Anke til landsret 420
 - 36.1. Ankefristen 420
 - 36.1.1. Ordinær anke 420
 - 36.1.2. Anke med anketilladelse fra Justitsministeriet. (Oprejsningsbevilling) 421
 - 36.1.3. Anketilladelse fra Højesteret 423
 - 36.2. Ankens iværksættelse 424
 - 36.3. Nye påstande, anbringender og beviser (nova) 425
 - 36.4. Ankesagens behandling 426
 - 36.4.1. Forberedelse 426
 - 36.4.2. Domsforhandlingen 428
 - 36.4.3. Udeblivelse 428
 - 36.4.3.1. Appellanten 428
 - 36.4.3.2. Indstævnte 428
- Kap.37 Anke til Højesteret 429
 - 37.1. Adgangen til anke til Højesteret 429
 - 37.2. Ankesagens behandling 430
- Kap.38 Kære 432
 - 38.1. Anvendelsesområdet for kære 432
 - 38.2. Beføjelsen til at kære 433
 - 38.3. Frister 434
 - 38.4. Tredieinstansbevilling 435
 - 38.5. Behandlingen af kæresager 435
 - 38.6. Kærens virkning 437
- Kap.39 Retskraft 437
 - 39.1. Begreb og terminologi 437

39.2.	Retskraftens begrundelse	439
39.3.	Oprindelige og efterfølgende omstændigheder	441
39.4.	Andre krav	442
39.5.	Parterne og trediemand	443
39.6.	Planen for kapitlerne 40 og 41	443
Kap.40	Retskraftige afgørelser	444
40.1.	Grundlaget for retskraft	444
40.2.	Beslutninger og kendelser	444
40.3.	Domme	446
40.4.	Forlig	447
40.5.	Voldgiftskendelser	449
40.6.	Udenlandske domme og forlig	449
Kap.41	Retskraftens rækkevidde	455
41.1.	Hvad der er afgjort ved en dom eller kendelse	455
41.2.	Afgørelser om modkrav	457
41.3.	Afvisningsvirkningen. Retskraft som afvisningsgrund	458
41.3.1.	Hovedsynspunkter	458
41.3.2.	Proceskrav	459
41.3.3.	Anbringender	460
41.3.4.	Beviser	462
41.3.5.	Retsregler	462
41.4.	Retskraftens præjudicielle virkning	463
41.5.	Udstykning	466
41.5.1.	Et eller flere krav	466
41.5.2.	Adgangen til udstykning	467
41.5.3.	Forbehold om udstykning	470
41.5.4.	Virkningen af udstykning	471
41.6.	Retskraftens subjektive begrænsning	472
41.6.1.	Hovedreglen	472
41.6.2.	Repræsentation	473
41.6.3.	Successorer	474
41.6.4.	Enerettigheder m.m.	474
41.6.5.	Ejendoms- og mortifikationsdomme	475
41.6.6.	Familieretlige statusdomme	475
41.7.	Påses retskraftvirkningen ex officio?	476

Afsnit VII. Domstolene, dommerne og advokaterne 478

Kap.42	Domstolenes organisation	478
42.1.	Oversigt	478
42.2.	Almindelige domstole	487
42.2.1.	Begrebet	487
42.2.2.	Underretterne	487
42.2.3.	Landsretterne	489
42.2.4.	Højesteret	489
42.3.	Særlige domstole	491
42.3.1.	Sø- og Handelsretten	491
42.3.2.	Den særlige Klageret	494
42.3.3.	Andre særlige domstole	494
42.4.	Ekstraordinære domstole	497
Kap.43	De almindelige domstoles saglige kompetence	498
43.1.	Kompetencereglernes betydning og virkning	498
43.2.	Underretternes kompetence i borgerlige sager	500
43.2.1.	30.000 kroners-reglen	500
43.2.2.	Familieretlige sager	502
43.2.3.	Visse sager om fast ejendom	503
43.2.4.	Sager om mortifikation og ejendomsdom	504
43.2.5.	Den hurtige retsforfølgning. Kapitel 41-sager	504
43.2.6.	Medhjælper- og lærlingesager	504
43.2.7.	Sager om administrativ frihedsberøvelse	504
43.2.8.	Vedtagelse af underretsbehandling	505
43.3.	Kumulation	506
Kap.44	De almindelige domstoles stedlige kompetence	506
44.1.	Begrebet stedlig kompetence (værneting)	506
44.2.	Hjemtinget	507
44.2.1.	Fysiske personer	507
44.2.1.1.	Bopæl	507
44.2.1.2.	Anden stedlig tilknytning end bopæl	509
44.2.1.3.	Danske som ikke er undergivet det fremmede bopælslands domsmyndighed	510
44.2.2.	Juridiske personer	510
44.2.2.1.	Staten	510

44.2.2.2.	Selskaber og foreninger m.v.	511
44.3.	Undtagelsesværneting	512
44.3.1.	Almindelige regler om undtagelsesværneting	512
44.3.2.	Sager om fast ejendom	513
44.3.3.	Sager mod erhvervsdrivende	515
44.3.4.	Regnskabs- eller forvaltningsværneting	515
44.3.5.	Opfyldelsesværneting	516
44.3.6.	Deliktswerneting	517
44.3.7.	Værneting i skiftesager	518
44.4.	Udlændinges værneting	519
44.4.1.	Værneting efter reglerne om indlændinge	519
44.4.2.	Det særlige værneting for udlændinge efter § 248, stk. 2	520
44.4.3.	Begrænsninger af godswerneting	524
44.4.4.	Domstolenes internationale kompetence i særlige arter af sager	526
44.5.	Værnetingsaftaler	527
44.5.1.	Almindelige regler om værnetingsaftaler	527
44.5.2.	Internationale værnetingsaftaler	530
44.6.	Kumulation	531
Kap.45	Dommeres samt retsassessorers og dommerfuldmægtiges tjenstlige stilling	532
45.1.	Udnævnelse og konstitution	532
45.1.1.	Juridiske fagdommere	532
45.1.2.	Fagkyndige meddommere	535
45.1.3.	Dommerfuldmægtige og retsassessorer	536
45.2.	Ansvar for udøvelsen af dommergerningen	538
45.2.1.	Disciplinæransvar	538
45.2.1.1.	Retspræsidenterne	538
45.2.1.2.	Klageretten	539
45.2.1.3.	Justitsministeriet	540
45.2.1.4.	Folketingets Ombudsmand	540
45.2.2.	Strafansvar	541
45.2.3.	Erstatningsansvar	542
45.2.3.1.	Processuelle regler	542
45.2.3.2.	Materielle regler	543
45.3.	Afskedigelse	544

Kap.46	Inhabilitet (habilitetsmangel)	545
46.1.	Begreberne almindelig og speciel habilitet	545
46.2.	Almindelige habilitetsmanglers betydning	546
46.3.	Specielle habilitetsmangler	547
46.3.1.	Inhabilitetstilfældene	547
46.3.2.	Inhabilitetens betydning for en afsagt dom eller kendelse	551
Kap.47	Advokaterne	552
47.1.	Almindelig orientering	552
47.2.	Betingelserne for erhvervelse af advokatbeskikkelse	554
47.3.	Ophør af retten til at udøve advokatvirksomhed	557
47.3.1.	Deponering	557
47.3.2.	Konkurs og umyndiggørelse	557
47.3.3.	Sindssygdom	558
47.3.4.	Strafbart eller uværdigt forhold	558
47.4.	Advokaters møderet	559
47.5.	Advokaters stilling i den civile retspleje	561
47.5.1.	Retten til at møde selv	561
47.5.2.	Advokaters eneret. Møde ved slægtninge og ansatte	562
47.5.3.	Juridisk bistand fra andre end advokater	564
47.5.4.	Pligt til at påtage sig retssager	564
47.5.5.	Advokatsalærer	565
47.6.	Advokatsamfund og kollegiale regler	566
47.6.1.	Advokatsamfundet	566
47.6.2.	Advokatpligter og kollegiale regler	568
47.7.	Advokatansvar og Erstatningsfonden	570
47.8.	Strafansvar	571
47.9.	Advokatfuldmægtige	571
Afsnit VIII.	Specialprocessen	573
Kap.48	Oversigt over de specielle procesregler	573
Kap.49	Vekselprocessen (Den hurtige retsforfølgning)	576
49.1.	Hvilke sager kan behandles efter Retsplejelovens kapitel 41?	576
49.1.1.	Almindelig orientering	576
49.1.2.	Vekselsager	577

49.1.3.	Checkregressager	578
49.1.4.	Postgiroudbetalingskort	578
49.2.	Kapitel 41-behandling er fakultativ	578
49.3.	Procesmåden	579
Kap.50	Mortifikation og ejendomsdom	583
50.1.	Mortifikation af værdipapirer	583
50.1.1.	Almindelig orientering	583
50.1.2.	Betingelser for mortifikation	583
50.1.3.	Fremgangsmåden ved mortifikation ved dom	585
50.1.4.	Mortifikationsdommens virkning	586
50.2.	Mortifikation af fuldmagter	587
50.3.	Mortifikation af servitutter, brugsrettigheder og grundbyrder	587
50.4.	Ejendomsdom	588
Kap.51	Ægteskabssager	589
51.1.	Hvilke sager er ægteskabssager?	589
51.2.	Domstolenes kompetence	591
51.2.1.	International kompetence	591
51.2.2.	Saglig og stedlig kompetence	596
51.3.	Parterne	596
51.4.	Procesmåden	597
51.4.1.	Afviselser fra forhandlingsprincippet	597
51.4.2.	Andre særregler om ægteskabssager i 1.instans	600
51.4.3.	Appel	601
51.4.4.	Prækclusion	602
Kap.52	Faderskabssager	603
52.1.	Baggrunden for de processuelle særregler om faderskabssager	603
52.2.	Hvilke sager er faderskabssager?	604
52.3.	Domstolenes kompetence	605
52.3.1.	International kompetence	605
52.3.2.	Saglig kompetence	607
52.3.3.	Stedlig kompetence	607
52.4.	Sagens behandling	608
52.4.1.	Rettens officialvirksomhed	608
52.4.2.	Proceshabilitet og møde	611
52.4.3.	Offentlighed	612

52.4.4.	Ophævelse af sagen. Retsforlig	612
52.5.	Anke og genoptagelse	613
Kap.53	Umyndiggørelse og lavværgemål	616
53.1.	Almindelig orientering	616
53.2.	Kompetencen	617
53.2.1.	International kompetence	617
53.2.2.	Stedlig kompetence	618
53.2.3.	Saglig kompetence	618
53.3.	Begæringen om umyndiggørelse	619
53.4.	Procesmåden	619
53.5.	Ophævelse af umyndiggørelse	621
Kap.54	Prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse og af beslutning om adoption uden samtykke	622
54.1.	Prøvelse af administrativ frihedsberøvelse	622
54.1.1.	Anvendelsesområdet for Retsplejelovens kapitel 43a	622
54.1.2.	Kompetence	623
54.1.3.	Sagens parter	624
54.1.4.	Procesmåden i 1.instans	625
54.1.5.	Appel	628
54.2.	Prøvelse af beslutning om adoption uden samtykke	629
54.2.1.	Adoptionslovens samtykkeregler	629
54.2.2.	Kompetence	630
54.2.3.	Parterne	630
54.2.4.	Sagsbehandlingen i retten	631
54.2.5.	Appel	632
Kap.55	Forbrugersager	632
55.1.	Oprettelsen af Forbrugerklagenævnet	632
55.2.	Forbrugerklagenævnets kompetence	633
55.3.	Forbrugerombudsmanden	637
Afsnit IX. Voldgift 640		
Kap.56	Voldgift	640
56.1.	Valget mellem domstolene og voldgift	640
56.2.	Hvilke tvister kan afgøres ved voldgift?	642
56.3.	Voldgiftsaftalers indgåelse og fortolkning	644

Indholdsfortegnelse

- 56.4. Voldgiftsaftalers ugyldighed 649
- 56.5. Voldgiftsrettens sammensætning 650
- 56.6. Sagsbehandlingen ved voldgiftsretten 653
- 56.7. Voldgiftskendelsen. Retsanvendelse og begrundelse 655
- 56.8. Tvangsfuldbyrdelse 659
- 56.9. International og udenlandsk voldgift 659
- 56.10. Anden voldgift end frivillig voldgift 662

Forkortelser 665

Litteratur 667

Domsregister 675

Sagregister 685

I. Civilprocessens emnekreds og grundprincipper

1. Civilprocessen som juridisk disciplin

1.1. Processuel og materiel ret

I Romerretten og i ældre engelsk ret er retsreglerne ikke beskrevet ved hjælp af rettigheder og forpligtelser, men ved hjælp af begrebet aktioner. Regler om en actio går ud på, at der i bestemt angivne tilfælde består en adgang til at gå til domstolene og opnå dom. Måske kunne en person også have behov for retsbeskyttelse i tilfælde, der ikke omfattes af de beskrevne aktioner, men hvor ingen aktion findes, kan domstolene ikke yde nogen bistand. Dette stive system mildnes vel gennem tiden i Romerretten ved prætors virksomhed og i England ved udviklingen af Equity ved siden af Common Law, men det fundamentale udgangspunkt, at retssystemet består af et antal søgsmåls-
muligheder, actiones, fastholdes langt op i tiden.¹

se anmeldelse
V77/425

søgsmålsmuligheder

I andre retssystemer og i nyere engelsk og romanistisk ret er situationen en anden. Retsordenens alfa og omega er ikke aktionskatalogen. I stedet arbejdes med en sondring mellem materielle rettigheder og forpligtelser og processuelle regler som et akcessorisk normsystem til den materielle ret. De processuelle regler drejer sig om gennemførelsen af de betående rettigheder og forpligtelser. Opdelingen af retssystemet i regler om materielle rettigheder og processuelle regler om hævdelser af rettighederne er en selvfølge for en naturretlig opfattelse. Naturretens rettigheder kan bestå uafhængigt af et retsligt tvangssystem. For senere tiders positivistiske, pragmatiske tankegange er denne dualisme i retsordenen derimod ikke en selvfølge. En definition af retskrav som krav, der kan hævdes ved de retlige tvangsmidler, har nu vundet almindelig tilslutning.² I et retssystem, der bygger på tanken om rettighederne og forpligtelserne som positioner, der kan hævdes ved retlige

def. af
retskrav

1. Se bl.a. *Buckland and Mac Nair*:
Roman Law and Common Law,

2. udgave 1952, s.409 f og *Maine*:
Early Law and Custom, kapitel 9.

Civilprocessen er en systematisk lære- og håndbog i reglerne om behandlingen af civile retssager. Bogen medtager lovstof og retspraksis frem til omkring 1.maj 1977 og desuden i begrænset omfang regler i Konkursloven af 8.juni 1977.

Bogens forfatter, der er professor ved Københavns Universitet, besørgede i 1959 en å jourført udgave af Stephan Hurwitz' *Tvistemål* fra 1941 og udsendte i 1964 en delvis omarbejdet fremstilling af civilprocessen, der ligeledes fremtrådte som en udgave af *Tvistemål*. I den nu foreliggende bog er emnerne gennemarbejdet påny. Fremstillingen er nyskrevet og præget af den store stofmængde, love, retsafgørelser, betænkninger og litteratur, der er fremkommet i efterkrigstiden.